

Prikaz poslova špedicije u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima

Pugar, Petar

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Transport and Traffic Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet prometnih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:119:941560>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-29**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Transport and Traffic Sciences - Institutional Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

Petar Pugar

PRIKAZ POSLOVA ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA
ROBE ZBIRNIM KONTEJNERIMA

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2018.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti

ZAVRŠNI RAD

**PRIKAZ POSLOVA ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA
ROBE ZBIRNIM KONTEJNERIMA**

**FREIGHT FORWARDING OPERATIONS IN ORGANIZING LESS
THAN CONTAINER LOAD SERVICE**

Mentor: izv.prof.dr.sc. Ratko Stanković

Student: Petar Pugar

JMBAG: 0135242382

Zagreb, rujan 2018.

SAŽETAK

Špedicija je specijalizirana djelatnost koja se bavi organizacijom otpreme i dopreme robe kao i drugim poslovima s tim u vezi. Zbirni prijevoz predstavlja prijevoz komadnih pošiljaka od više različitih pošiljatelja. Organizacija zbirnog prijevoza je proces u kojem najvažniju ulogu imaju špediteri koji svojim vještinama i znanjima obavljaju organizaciju prijevoza misleći pritom na odabir optimalnih prijevoznih puteva i prijevoznih sredstava. U radu su prikazani poslovi špedicije u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima te primjer iz prakse.

KLJUČNE RIJEČI: zbirni prijevoz; zbirna pošiljka; špediter

SUMMARY

Freight forwarding is a specialized activity that deals with the organization of dispatch and shipping of goods as well as other related job activities. Collective transport represents transport of the consignment from a number of different senders. Collective transport organization is the process in which freight forwarders organize transport with their skills and knowledge, including the selection of optimal transport routes and means of transport. The paper presents an example of the organization of transport of goods by a container.

KEY WORDS: transport; the freight forwarder

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Poslovi špedicije	2
2.1. Vrste špediterske djelatnosti	3
2.1.1. Nacionalna špedicija	3
2.1.2. Međunarodna špedicija	4
2.2. Osnovne djelatnosti špedicije	4
2.2.1. Tarifno-konjuktivni poslovi	5
2.2.2. Operativni poslovi	7
2.3. Specijalni poslovi špeditera	13
3. Zbirni prijevoz robe	16
3.1. Razvoj zbirnog prometa	17
3.2. Organizacija zbirnog prometa	17
3.3. Prednosti zbirnog prijevoza	19
4. Uloga špeditera u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima	20
5. Prikaz organizacije prijevoza robe zbirnim kontejnerima na primjeru iz prakse .	22
6. Zaključak	29
Literatura	30
Popis slika	31

1. Uvod

Značajnu ulogu u uspješnom obavljanju uvoznih i izvoznih poslova ima špediter. On obavlja poslove vezane za organizaciju transporta, odabir optimalnog puta, carinske poslove i druge poslove s tim u vezi.

Prilikom razmjene manjih robnih pošiljaka sve se više koristi zbirni način prijevoza robe. Kada se govori o zbirnom prijevozu robe, glavnu ulogu ima špediter koji zajedno s ostalim sudionicima proizvode uslugu zbirnog prijevoza. Zbirni prijevoz robe se sve češće koristi zbog svoje ekonomičnosti i efikasnosti.

Cilj završnog rada je prikazati poslove koje špediter obavlja prilikom organizacije prijevoza robe zbirnim kontejnerima. Rad je podijeljen u šest cjelina:

1. Uvod
2. Poslovi špedicije
3. Zbirni prijevoz robe
4. Uloga špeditera u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima
5. Prikaz organizacije prijevoza robe zbirnim kontejnerima na primjeru iz prakse
6. Zaključak

U drugom poglavlju opisani su glavni i specijalni poslovi špedicije. U trećem poglavlju prikazan je razvoj zbirnog prijevoza robe te njegove prednosti. Četvrto poglavlje prikazuje ulogu špeditera u organizaciji otpreme i dopreme robe zbirnim kontejnerima dok je u petom poglavlju prikazan praktičan primjer organizacije prijevoza robe zbirnim kontejnerima na primjeru iz prakse.

2. Poslovi špedicije

Riječ špedicija dolazi od latinske riječi *expedire* što u doslovnom prijevodu znači „odriješiti“ odnosno „urediti“, dok se u praksi prevodi s „otpremiti“, ili „otposlati“. ¹ Pojam špedicija prvi puta se spominje u 13. stoljeću za vrijeme Mletačke Republike kada je Venecija gospodarila glavnim putevima na moru te je zbog toga imala važnu ulogu u trgovini sa susjednim zemljama.

U znanstvenoj i stručnoj literaturi razlikuju se pojmovi „špedicija“ i „špediter“. Špedicija predstavlja specijaliziranu djelatnost koja se bavi organizacijom otpreme robe i drugim poslovima s tim u vezi. Špediter je gospodarstvenik, pravna ili fizička osoba koja se isključivo bavi organizacijom otpreme i dopreme robe kao i svim drugim povezanim poslovima. Špediter tijekom odvijanja prijevoznog procesa mora koordinirati sve sudionike odnosno pošiljatelja, primatelja, prijevoznike, osiguratelje i carinu. Osim koordinacije, špediter mora imati i stalnu kontrolu nad pošiljkom na čitavom prijevoznom putu. U slučaju kada špediter nije u mogućnosti sam obaviti sve poslove može angažirati svoje međušpeditere i podšpeditere.

Međušpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednog dijela špediterskog posla. Najčešće mu je potrebna njegova pomoć prilikom prijevoza robe u inozemstvo. ²

Podšpediter je fizička ili pravna osoba na koju je glavni špediter prenio realizaciju jednog špediterskog posla i on ga mijenja u čitavom poslu. Navedeno se najčešće javlja kada glavni špediter ima povećan opseg posala ili zbog toga što nema vlastitu radnu jedinicu u nekom mjestu iz kojeg je potrebno otpremiti ili dopremiti robu i sl. ³

¹ Ivanković Ć, Stanković R, Šafran M. *Špedicija i logistički procesi*, Zagreb, 2010., str 13.

² Zelenika, R.: *Međunarodna špedicija*, Ekonomski fakultet, Rijeka, 1996.

³ ibid

2.1. Vrste špediterske djelatnosti

Poslovi špedicije su mnogobrojni i kompleksni pa je unutar špedicijske djelatnosti došlo do određene podjele rada. S obzirom na raznolikost i obujam poslova nije moguće baviti se svim oblicima i vrstama špediterskim djelatnostima. Poduzeća se zbog toga orijentiraju na određenu vrstu špedicije, koje se mogu podijeliti prema:

- prostornom djelokrugu (nacionalna i međunarodna špedicija),
- osnovnom obilježju djelatnosti (lučka, kontinentalna i granična špedicija),
- obujmu djelatnosti (velika, srednja i mala špediterska organizacija),
- vrsti prijevoza (sporovozna, brzovozna, ekspresna, vagonka, zbirna, masovna špedicija),
- glavnom prijevoznom sredstvu (pomorska, riječna, zračna, željeznička i kamionska špedicija),
- predmetu otpreme (špedicija drva, namještaja, rudače i tako dalje),
- prometnom smjeru (špedicija za Zapadnu Europu, Daleki istok, Južnu Ameriku i tako dalje).⁴

2.1.1. Nacionalna špedicija

Nacionalna špedicija je specijalizirana gospodarska djelatnost koja obavlja poslove organiziranja otpreme i dopreme robe isključivo unutar granica jedne države pri čemu se koristi isključivo domaćim prijevoznim sredstvima.

Nacionalna špedicija organizira otpremu i dopremu robe:

- Loko špedicija - u istom mjestu,
- Međumjesna špedicija- iz jednog u drugo mjesto.

Nacionalni špediter se ne može baviti organizacijom otpreme i dopreme robe u međunarodnom prometu, dok međunarodni špediter osim obavljanja međunarodne špedicije može obavljati i nacionalnu špediciju. U Hrvatskoj djeluju dva tipa nacionalne

⁴ Zelenika, R.: *Međunarodna špedicija*, Ekonomski fakultet, Rijeka, 1996. str. 71.-73.

špedicije, a to su čisti tip špeditorske službe u nacionalnom prometu i mješoviti tip špeditorsko prijevozne službe.

2.1.2. Međunarodna špedicija

Međunarodna špedicija je špedicija koje se bavi organiziranjem:

1. Otpreme robe iz vlastite zemlje u strane zemlje (izvozna špedicija)
2. Dopreme robe iz stranih zemalja u vlastitu zemlju (uvozna špedicija)
3. Prijevoza robe između stranih zemalja preko vlastite zemlje (tranzitna ili provozna špedicija)

Međunarodni špediter je pravna ili fizička osoba koja obavlja djelatnost međunarodne špedicije. Međunarodna špedicija može se podijeliti na tri glavne vrste: lučku, kontinentalnu i graničnu špediciju.

Lučka špedicija je špedicija koja se bavi organiziranjem brojnih manipulacija na pomorskim prijevoznim sredstvima (usklađivanje robe, istovar, utovar, pretovar) i pomorskim putevima. Poslove pomorske špedicije obavljaju lučki špediteri.

Kontinentalna špedicija je špedicija koja se bavi organiziranjem otpreme i dopreme robe kopnenim prijevoznim putovima. S obzirom na vrstu prijevoza može se podijeliti na: željezničku, riječno - kanalsko - jezersku, cestovnu i zračnu špediciju. Kontinentalni špediteri obavljaju poslove kontinentalne špedicije.

Granična špedicija je špedicija koja se bavi carinskim poslovima oko otpreme izvoza, dopreme uvozne i tranzita robe te drugim poslovima koji su u vezi s prijelazom robe preko državne granice.

2.2. Osnovne djelatnosti špedicije

Osnovni poslovi špeditera su oni poslovi bez kojih ne bi mogao funkcionirati sustav špedicije. Oni su dio glavnih poslova špeditera te se dijele na:

- tarifno - konjunktivne poslove čija je osnovna funkcija prodaja špeditorske usluge,

- operativni poslovi čija je osnovna funkcija proizvodnja špeditorske usluge.⁵

2.2.1. Tarifno-konjuktivni poslovi

Tarifno - konjuktivni poslovi spadaju pod djelatnosti koje špediter poduzima radi unaprijeđena tržišne pozicije, pružanja stručne pomoći komitentima, pružanja stručne podrške operativnom sektoru tvrtke.

Najvažniji poslovi vezani su za sljedeće pojmove: istraživanje tržišta, akvizicija, ponude i ugovori, stručni savjeti i informacije, instradacija, refakcija, stimulacije, provizija, reklamacije.⁶

Istraživanje tržišta predstavlja jedan od poslova špeditera pri kojem mora prikupljati informacije o aktivnostima između ponude i potražnje. Takve informacije su mu potrebne kako bi mogao biti povoljniji i konkurentniji na tržištu. Potencijalni izvori poslovnih informacija za špeditera mogu biti neposredni kontakti sa subjektima ponude i potražnje, korespondenti u inozemstvu, osobni kontakti s poslovnim ljudima, državne institucije kao Gospodarska komora, međunarodni sajmovi, prezentacije, skupovi, itd.

Akvizicija je skup aktivnosti kojima špediter kao nositelj transportnog procesa mora privući nove poslove odnosno privući nove komitente. Da bi akvizicija bila uspješna potrebno je istražiti i pratiti tržište, odgovarajuće pristupiti mogućim novim korisnicima, kvalitetna i cjelovita ponuda usluga, konkurentne cijene usluga i poslovni ugled špeditera.

Ponude za obavljanje špeditorske usluge mogu se odnositi na određeni posao ili može biti općenita. Prihvatanjem ponude od strane komitenta ima značaj sklapanja ugovora odnosno obvezuje špeditera da će prevesti robu iz jednog mjesta u drugo, a komitenta da će za to platiti. Ako komitent i špediter imaju dugoročnu suradnju tada špediter daje povoljnije uvijete za takvog komitenta što za njega znači jeftiniji prijevoz. Ugovorom između špeditera i komitenta uređuju se uvjeti poslovanje. Njima se određuju sve radnje koje će se obavljati tijekom transporta kao i način plaćanja, itd.

⁵ Ivaković Č., Stanković R. i Šafran M. *Špedicija i logistički poslovi*. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. 2010. str. 129.

⁶ ibid

Špediter kao nositelj cjelokupnog transportnog pothvata trebao bi sudjelovati i u izradi vanjsko trgovinskih kalkulacija za prodaju i kupovinu robe. Dobra kalkulacija transportnih troškova je važna pretpostavka za uspješan plasman. Pravodobno uključivanje špeditera u pripremu i ugovaranje vanjsko trgovinskih poslova može rezultirati smanjenjem transportnih i manipulacijskih troškova i povećava sigurnosti pouzdanost isporuke robe.

Instradacija je određivanje prijevoznog puta i prijevoznog sredstva. Strana koja plaća trošarinu ima pravo odrediti način prijevoza i izabrati prijevoznika. Za uspješnu instradaciju, ona koja je najpovoljnija za komitenta, špediter radi na temelju: pariteta isporuke, svojstva robe i ambalaže, roka isporuke robe, kalkulacije prijevoznih troškova, aktualnog stanje ponude prijevoznih kapaciteta, aktualnih uvjete u međunarodnom prometu i mogućih posebne zahtjeve komitenta. Špediter od više mogućih prijevoznih rješenja bira ono koje je najpovoljnije za komitenta. Na izbor prijevoznog puta i prijevoznog sredstva kao i način transporta robe utječu slijedeći činitelji:

- oblici racionalizacije manipuliranja i transporta robe ili suvremene tehnologije transporta,
- troškovi otpreme, dopreme i provoza robe,
- brzina otpreme, dopreme i provoza robe,
- kvaliteta otpreme, dopreme i provoza robe,
- priroda robe,
- geografski položaj otpremnog i odredišnog mjesta,
- devizni izdaci,
- politička situacija,
- prometno pravni izvori.

Špediteri, osim prihoda koji im pripadaju za obavljenu špeditersku uslugu, imaju pravo na naknade kao organizatori prijevoza. Imaju pravo na refrakciju odnosno povrat dijela ukupno plaćenih prijevoznih troškova unutar određenog vremenskog razdoblja. Također, špediteri koji stalno dopremaju i otpremaju robu imaju pravo i na stimulaciju odnosno novčanu nagradu. Prijevoznik temeljem agencijskog ugovora odobrava špediteru proviziju kao nagradu za zapošljavanje prijevoznih sredstava. Nositelj prava

iz ugovora ima pravo na reklamaciju odnosno na povrat više neplaćenih prijevoznih troškova, kao i na naplatu drugih potraživanja.⁷

2.2.2. Operativni poslovi

Operativni poslovi spadaju u glavne poslove špeditera u izvršavanju dispozicije komiteta odnosno poslove otpreme i dopreme robe u međunarodnom prometu. Struktura operativnih poslova sastavljena je od niza kronoloških događaja koji se izvršavaju u pojedinoj fazi prijevoznog pothvata. Struktura operativnih poslova može se podijeliti u dvije grupe, a to su:

1. Prema špediterovoj ulozi u prijevoznom pothvatu, operativne poslove čine sljedeće skupine radnji⁸:
 - prijam dispozicije i pozicioniranje,
 - disponiranje,
 - zaključivanje prijevoznih kapaciteta,
 - ugovaranje prijevoza i ispostavljanje prijevoznih isprava,
 - ugovaranje prekrcaja i skladištenja,
 - osiguranje robe u prijevozu,
 - predaja robe na prijevoz i ukrcaj,
 - prihvatanje robe i iskrcaj,
 - angažiranje inspeksijskih službi,
 - zastupanje u carinskom postupku,
 - aviziranje.

2. Prema osnovnom obilježju špediterova zadatka operativni poslovi svrstavaju se u sljedeće četiri skupine:
 - poslovi uvoza,
 - poslovi izvoza,
 - poslovi provoza (tranzita),
 - sajamski poslovi.

⁷ Ivaković Č., Stanković R. i Šafran M. *Špedicija i logistički poslovi*. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. 2010. str. 132.

⁸ ibid str. 134.

Dispozicija predstavlja dokument kojim nalogodavac daje nalog i ovlaštenje špediteru za otpremu odnosno dopremu robe, zastupanje u carinskom postupku, kao i za obavljanje drugih radnji u svezi s tim. Nalogodavac ovjerava dispoziciju te samim time odgovara za ispravnost podataka prema carinskim zakonima. Ukoliko roba nije u skladu sa upisanim podacima krivnju snosi nalogodavac.

Postoje dvije vrste dispozicije, dispozicija za uvoz i dispozicija za izvoz. Dispozicija se daje najčešće na posebnim obrascima u koje se upisuju svi podaci koji su špediteru potrebni za ispravno obavljanje posla. Primjer dispozicije za izvoz može se vidjeti na Slici 1.

IZVOZNIK: _____
EORI BR.naziv i mjesto,

odgovorna osoba, OIB, telefon, fax, e-mail

PREDMET: Dispozicija za izvoz broj _____

1. Pošiljatelj: _____
točan naziv i adresa, telefon, fax, odgovorna osoba

2. Kupac: _____
točan naziv i adresa

3. Primatelj: _____
točan naziv i adresa, telefon, fax, odgovorna osoba

4. Vrijednost robe iz računa/ugovora: _____

5. Paritet prema INCOTERMS-u: _____

6. Trgovački naziv robe na stranom i hrvatskom jeziku (vrsta, kakvoća) i tarifni broj iz Carinske tarife: _____

7. Količina robe u jedinici mjere: _____ brutto težina: _____
 broj koleta i vrsta: _____ obujam/dimenzija: _____

8. Mjesto carinjenja: _____

9. Vrsta transporta: _____
cestovni, željeznički, pomorski, kombinirani, zbirni, pošta

10. Roba osigurana (da/ne): _____ Relacija: _____ Rizik: _____
 osigurana vrijednost _____ osiguravatelj i broj police: _____

11. Datum i mjesto preuzimanja robe: _____

12. Upute za carinjenje robe u inozemstvu (mjesto i otpremnik): _____

13. Zemlja naplate: _____ Zemlja namjene: _____

14. Upute za popunjavanje EUR-a: _____

15. Upute za popunjavanje transportnih isprava: _____

16. Vrsta carinskog postupka: _____

17. Garancija za tranzitni postupak: _____

18. Dodatne upute: _____

19. Carinske i ostale pristojbe plaća: _____

Opunomoćitelj _____ **opunomoćuje**
(ime i naziv, adresa, EORI br.)
ovlaštenog carinskog otpremnika
 da ju zastupa kao izravni zastupnik sukladno članku 18. stavku 1. Carinskog zakona Unije. Ova punomoć vrijedi od dana potpisivanja i sve do ukidanja iste. Napomena: U skladu sa Carinskim zakonom, izravni zastupnik djeluje u ime i za račun druge osobe. U odnosu na carinske deklaracije uvoznik/izvoznik je odgovoran za plaćanje carinskog duga koji proizlazi iz carinske deklaracije. Odgovorna osoba opunomoćitelja je _____
(Ime i prezime, OIB, radno mjesto)

Mjesto i datum, _____

PRILOZI: račun prodavatelja broj: _____ **Potpis i žig odgovorne osobe:**
 prijevozni dokumenti: _____
 EUR: _____
 ostalo: _____

Slika 1: Dispozicija za izvoz

Izvor: https://www.dpd.com/hr/home/otprema/medunarodna_otprema/dispozicija_izvoz_uvoz

Osnovni podaci koje komitent navodi u dispoziciji su:⁹

- podaci o komitentu,
- podaci o primatelju,
- broj izvoznog, odnosno uvoznog zaključka,
- podaci o robi,
- pratite isporuke prema INCOTERMS-u,
- podaci o instradacija,
- podaci o osiguranju,
- podaci o vrsti carinskog postupka i plaćanju carinskog duga,
- naputak za daljnju otpremu nakon carinjenja.

Zaprimivši dispoziciju špediter daje pošiljki jedinstveni broj pozicije. Nakon dodjeljivanja pozicije špediter pod tim brojem otvara pozicijsku mapu ili uvodi u bazu podataka ako je u elektronskom obliku. U pozicijsku mapu se stavlja sva dokumentacija vezana za tu pošiljku.

Pod pojmom disponiranje podrazumijeva se davanje naloga i uputa koji su neophodni za praktičnu provedbu prijevoza te se njome nastoji omogućiti koordinacija svih sudionika procesa. Određivanje transportnog puta možemo izvršiti u dva smjera i to ako je komitent izričito naveo način i prijevozni put ili je ostavio špediteru da u skladu s kupoprodajnim ugovorom izvrši istu. U skladu sa zahtjevima i postojećim tarifama odabire se optimalni prijevoz te se nakon toga radi „opoziv robe“. Opoziv predstavlja upute kako, kada i na koji način otpremiti prodanu robu. Opoziv se piše u više kopija, koji se obavezno dostavljaju dobavljaču, špediteru u zemlji dobavljača i komitentu.

Špediter kao organizator prijevoza mora odabrati najpovoljnijeg prijevoznika i rezervirati potreban teretni prostor za odgovarajući termin ukrcanja, tj. otpremu. Dokumenti potrebni za realizaciju prometnog procesa ovise o kojoj se prometnoj grani radi, tako se u pomorskom prijevozu prostor rezervira zaključnicom broskog prostora, kod linijske plovidbe, a kod slobodne plovidbe zaključuje se brodskim ugovorom koji

⁹ Ivaković Č., Stanković R. i Šafran M. *Špedicija i logistički poslovi*. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. 2010. str. 136.

se može odnositi na cijeli brod, razmjerni dio ili određeni brodski prostor. Kod unutarnje se plovidbe prijevoz robe zaključava isto kao i pomorskom prijevozu. U željezničkom prijevozu špediter će ovisno o količini i vrsti robe naručiti odgovarajuće vagone, dok u zrakoplovnom prometu špediter najavljuje aviopošiljku za koju dobiva potvrdu o rezervaciji. U cestovnom prijevozu špediter daje prijevozniku narudžbu kamionskog prijevoza nakon što prijevoznik uputi ponudu prema špediteru.

Špediter ima važnu ulogu pri zaključivanju ugovora o prijevozu kojim se špediter obvezuje prevesti robu iz jednog mjesta u drugo. Špediter ugovara prijevoz u svoje ime te prema prijevozniku nastupa u svoje ime, a za račun komitenta. Špediter se može u prijevoznim ispravama pojaviti kao pošiljatelj ili primatelj. U pomorskom prijevozu prijevozna isprava može biti teretnica, dok se teretni list i teretnica koriste u unutarnjoj plovidbi. U međunarodnom cestovnom prijevozu koristi se teretni list *Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road* (CMR). U željezničkom prijevozu teretni list koji se koristi je *Convention Internationale concernant le transport des Marchandises par chemin de fer* (CIM).

Ugovaranje prekrcaja i skladištenja predstavljaju funkcionalni dio procesa dopreme odnosno otpreme robe. Za kvalitetnu organizaciju zbirnog prometa, prekrcaj i skladištenje robe radi se zbog okrupnjavanja jedinica prijevoznog supstrata u zbirnu pošiljku te zbog rastavljanja zbirne pošiljke u fazi distribucije.

Osiguranje robe u prijevozu nije obavezno te špediter osigurava robu protiv uobičajenih i zatraženih rizika. Osiguranje je postalo nužnost i potreba jer je roba u prijevozu stalno izložena rizicima. U njemu se navodi vrijednosti osiguranja, relacija i osigurani rizici. Ukoliko rizici nisu navedeni, špediter je dužan osigurati samo osnovne transportne rizike. Slika 2 prikazuje podjelu rizika koji se mogu podijeliti na osnovne, dopunske, specijalne te ratne i političke.

Slika 2: Podjela rizika

Izvor: <https://www.slideshare.net/HarisLigata/kargo-osiguranje>

Na Slici 2 mogu se vidjeti najčešći rizici koji su vezani za gubitak ili oštećenje robe koja nastaje zbog:

- prometne nezgode prijevoznog sredstva,
- požara ili eksplozije,
- elementarne nepogode,
- neisporuke cijelih koleta,
- krađe (djelomične ili potpune),
- manipulativnih oštećenja,
- pokisnuća i sl.¹⁰

Jedan od osnovnih obaveza špeditera je obavljanje radnji u svezi preuzimanja robe i daljnje otpreme. Prilikom preuzimanja robe od strane pošiljatelja, špediter ima obavezu upozoriti pošiljatelja na nedostatke vezane za pakiranje, oštećenje ambalaže ili manjak sadržaja pošiljke. Roba koju špediter prihvaća radi daljnjeg transporta mora biti pripremljena od strane pošiljatelja. Pripremljenu pošiljku robu špediter ukrcava u odgovarajuće prijevozno sredstvo.

Uloga špeditera u prihvaćanju robe vezana je uz radnje iskrcanja i preuzimanja robe od prijevoznika te organizacija daljnje otpreme. Otprema robe zahtjeva od špeditera da nakon izvršenog preuzimanja robe organizira otpremu robe prethodno odabranim

¹⁰ <http://optimarisk.hr/osiguranje-robe-u-prijevozu>

prijevoznim sredstvom. Kod iskrcaja i prihvata robe špediter nastupa u svojstvu primatelja ili stranke koju se izvještava o prispijeću robe. Postupci vezani za prihvata, iskrcaj robe te daljnju otpremu razlikuju se ovisno o prometnoj grani u koje se odvija transport.

Pri uvozu i prijevozu robe, s obzirom na namjenu i vrstu robe, potrebno je odobrenje od strane nadležnog ministarstva. Obzirom da se pregled robe vrši na graničnim prijelazima, takva robe se usmjerava prema onim graničnim prijelazima na kojima su ustrojene odgovarajuće inspeksijske službe kao što su:

- veterinarska inspekcija - organizirana u sklopu ministarstva poljoprivrede te nadzire promet životinja
- fito-sanitetska inspekcija - spada u ministarstvo poljoprivrede te nadzire promet roba biljnog podrijetla- žitarice, drvo
- sanitarna inspekcija - spada u ministarstvo zdravstva te nadzire promet prehrambenih proizvoda i svih proizvoda koji dolaze u doticaj s ljudskom kožom
- kozmetika

Prilikom carinskog postupka u međunarodnom prijevozu špediter zastupa svog komitenta. Prema Carinskom zakonu špediter može zastupati komitenta izravno ili neizravno. Ako ga zastupa izravno, opunomoćenik djeluje u ime i za račun druge osobe, dok neizravno zastupanje podrazumijeva da opunomoćenik djeluje u svoje ime, a za račun druge osobe. Ako u carinskom postupku nije podnesena vjerodostojna isprava o ovlaštenju za izravno zastupanje, radi se o neizravnom zastupanju te je carinski dužnik osoba za čiji je račun carinska deklaracija podnesena. Špediter u pripremi i provođenju carine robe ima zadatak prikupiti potrebne podatke, srediti dokumentaciju, podnijeti molbu, platiti carinu, itd.¹¹

Pod pojmom aviziranje smatra se izvješćivanje kojim špediter, kao organizator i izvršitelj otpreme, dopreme i provoza robe, mora obavještavati svojeg nalogodavca o događajima koji se zbivaju sa robom tijekom procesa transporta.

Špediter obavještava nalogodavca vezano za:¹²

¹¹ <https://www.overseas.hr/mala-skola-spedicije-i-carinjenja>

¹² Ivaković Č., Stanković R. i Šafran M. *Špedicija i logistički poslovi*. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. 2010. str. 177.

- predaju robe na prijevoz,
- prelazak granice,
- prispjeće robe u luku, željezničku postaju ili terminal,
- prispjeće u krug carinarnice i carinjenje robe,
- prekrcaj i daljnja otprema,
- termin iskrcaja.

2.3. Specijalni poslovi špeditera

Osim osnovnih poslova koje pružaju špediteri, postoje i specijalni poslovi. Specijalne poslove pružaju u manjem obujmu, ali su važni kako bi upotpunili skupine usluga koje pružaju. Specijalni poslovi špeditera su:

- uzimanje uzoraka
- kontrola kakvoće i količine robe
- praćenje transporta
- doleđivanje
- izdavanje garantnih pisama
- zastupanje u slučaju havarije
- naplata robe
- leasing poslovi

Uzorak predstavlja manju količinu robe uzetu iz veće količine, tj. uzimanje manjeg komada od većeg komada. Uzorak smiju uzimati samo ovlaštene osobe i tvrtke u svrhu kontrole. Uzorak se uzima samo na početni ili završnim točkama prijevoznog puta, odnosno na mjestu koje je ugovoreno za uzimanje uzoraka. Iz jedne pošiljke smije se uzeti najviše 3 kg robe odnosno 10 komada. Pri postupku uzimanja uzorka potrebna je nazočnost ovlaštene osobe za uzimanje uzoraka, predstavnik prijevoza, carinik i druge zainteresirane osobe. Nakon postupka uzimanja uzorka, robe se pakira, pečati i dalje otprema do mjesta gdje će se utvrditi kakvoća robe.

Kontrola kakvoće robe provodi se kod sirove robe i poluproizvoda dok kod robe industrijske proizvodnje jer takovi proizvodi posjeduju tvorničku garanciju proizvođača kojom se potvrđuje kakvoća proizvoda. Kontrolu kakvoće smiju obavljati samo

ovlaštene institucije ili tvrtke koje imaju odgovarajuće prostorije kao i odgovarajuću opremu te stručno osposobljenje ljude. Kontrola može biti ugovorena ili neugovorena. Neugovorenu kontrolu kakvoće propisuje država radi zaštite korisnika i proizvođača, a ugovorena se temelji na ugovoru između zainteresirane osobe i ovlaštene tvrtke. Kontrola količine robe može se provoditi na više načina. Najčešći načini kontrole količine robe su brojenjem, vaganjem, mjerenjem i dr.

Praćenje robe se organizira na zahtjev komitenta ako se radi o visoko vrijednoj robu, specijalnim teretima, opasnim teretima te prijevozu živih životinja. Broj pratitelja prijevoza ovisi o prometnoj grani u kojoj se odvija prijevoz. Tako za željeznički promet može biti jedan pratitelj na maksimalno 3 vagona dok u cestovnom može biti jedan ili više pratitelja ovisno o koloni ili broju vozila.

Postupak doleđivanja robe primjenjuje se na lako pokvarljivoj robi (voće, povrće, meso) posebice u toplije doba godine na većim udaljenostima. Postupak doleđivanja može se provoditi samo u željezničkim postajama koje posjeduju za to specijalizirane uređaje te se takva roba prevozi u interfrigo vagonima.

Špediter u pomorskom prijevozu izdaje garantno pismo ako postoje primjedbe na teret koje nemaju bitnog utjecaja na kakvoću i količinu robe. Garantno pismo se ne izdaje ako su vidljiva oštećenja ili gubitak dijela pošiljke. U slučaju kada roba stigne na odredište prije originalnih prijevoznih isprava potrebno je izdati garantno pismo kako bi se mogla obaviti primopredaja pošiljke.

Havarija predstavlja svako oštećenje ili gubitak robe i/ili broda koje je nastalo zbog nekog događaja na moru ili u unutarnjim vodama. Havarije mogu biti generalne (zajedničke) i partikularne (zasebne). Glavna razlika između njih je u tome što generalna pogađa sve sudionike plovidbenog pothvata, dok partikularna pogađa onoga koga je snašla. Glavna zadaća špeditera u slučaju havarije je zastupanje komitenta pred havarijskom komisijom i prikupljanje dokumentacije potrebne za utvrđivanje sudjelovanja u zajedničkoj šteti. Slika 3 prikazuje primjer havarije kontejnerskog broda.

Slika 3: Havarija broda

Izvor: <https://www.slideshare.net/milenaboogey/havarije-kontejnerskih-brodova>

Kada se radi o malim pošiljkama, špediteri imaju mogućnost naplatiti robu putem pouzeća, pri tome špediter ima zadaću otpremiti pošiljku do primatelja i prilikom primopredaje naplatiti vrijednost robe. Navedeno se najčešće obavlja putem korespondenata koji za obavljeni rad špediteru daju proviziju.

Posao *leasinga* je pravni posao koje se obavlja temeljem sklapanja ugovora o *leasingu* odnosno uporabi prijevoznih sredstava i kontejnera uz plaćanje naknade za *leasing*. Naknada se sastoji od troškova amortizacije prijevoznog sredstva, *leasinga* i dobiti *leasing* kompanija. Danas se u svijetu za transportna sredstva i kontejnere sve više koristi *leasing*.

3. Zbirni prijevoz robe

Zbog uobičajene prakse naručivanja velike količine robe u cilju postizanja bolje cijene, javlja se novi trend usitnjavanja pošiljki. Sve veća potražnja za tehnologijom prometa koja omogućuje niže cijene prijevoza, dovodi do razvoja zbirnog prijevoza. Zbirni promet je prijevozno rješenje za organizaciju dopreme i otpreme komadne pošiljke koja se zasniva na formiranju zbirnih vagonskih, kontejnerskih, kamionskih i avionskih pošiljaka. Komadnu pošiljku predstavlja svaka pošiljka koja ne zahtijeva cijelo prijevozno sredstvo nego se prijevozi zajedno s drugim komadnim pošiljkama. Slika 4 prikazuje jednu zbirnu pošiljku.

Slika 4: Zbirna pošiljka

Izvor: <http://www.globelink-croatia.com/zbirni-transport>

Za zbirnu pošiljku značajno je da se otprema jednom prijevoznom ispravom odnosno teretnim listom. Tako se u cestovnom prijevozu koristi CMR, u željezničkom CIM, u zračnom Air Way Bill (AWB) te se u pomorskom koristi bill of lading (B/L). Uz teretni list prilaže se popis svim komadnih pošiljki koje zajedno čine zbirnu pošiljku.

3.1. Razvoj zbirnog prometa

Zbirni promet, s obzirom na vrstu prijevoza, dijeli se na željeznički, cestovni, pomorski, riječni i kombinirani. Iako željeznički prijevoz ima vlastitu organizaciju prijevoza komadnih pošiljaka, zbirni prijevoz robe prvi puta se javio u željezničkom prijevozu. U to doba špediteri bi svojim dostavnim vozilima preuzimali komadne pošiljke od različitih pošiljatelja koje bi smjestili u svoje ili željezničko skladište kako bi formirao zbirnu pošiljku. Takva pošiljka bi se vagonima otpremala drugome špediteru odnosno svojem korespondentu na određenom odredište. S druge strane, korespondent bi nakon prihvaćanja zbirne pošiljke, izvršio rastavljanje na komadne pošiljke. Takve pošiljke bi iz svoga skladišta dopremao dostavnim vozilima do konačnog primatelja. Pritom su špediteri iskorištavali sve prednosti koje je pružao željeznički prijevoz kao što su niski prijevozni troškovi pri prijevozu vagonskih pošiljki uz istodobno pružanje nove kvalitetne usluge od vrata do vrata. Novom uslugom smanjili su vrijeme i rokove isporuke. Osim organizacije dopreme robe, špediteri su za svoje komitente obavljali i carinske formalnosti, čime je usluga zbirnog prometa u potpunosti bila kompletna.

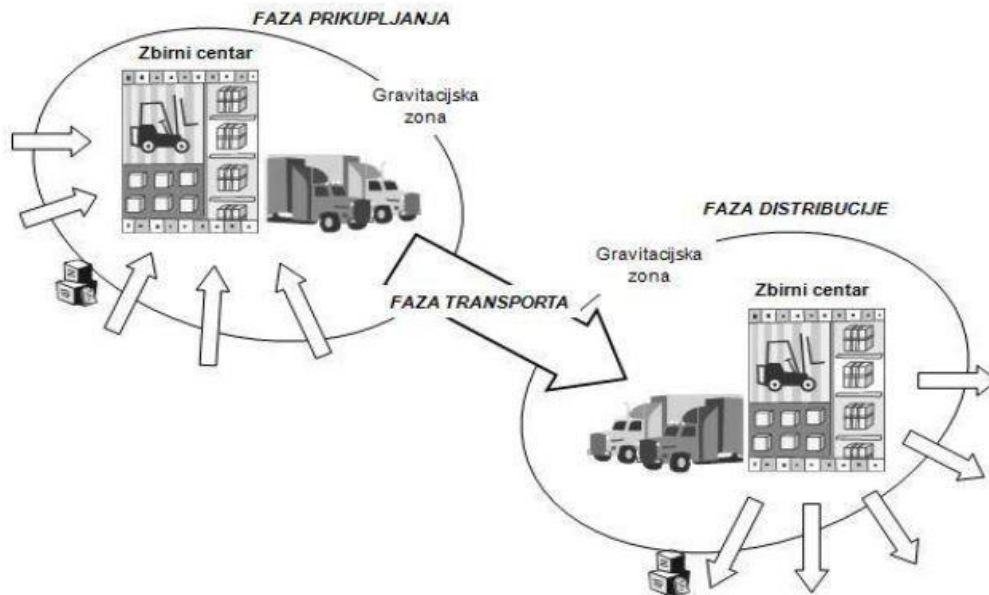
Zbog niže cijene cestovnog prijevoza, kao i njegove fleksibilnosti te veće brzine, postupno je dovelo do prijelaza zbirnih pošiljaka sa željezničkog prijevoza na cestovni prijevoz.

3.2. Organizacija zbirnog prometa

Za obavljanje zbirnog prijevoza potrebna je odgovarajuća infrastruktura koju čine zbirni centri. Osim zbirnih centara, špediter moraju imati razvijenu mrežu poslovnica i korespondenata preko kojih mogu organizirati početne i završne radnje kao i kontrolu pošiljaka tijekom cijelog prijevoznog procesa. Zbirni centri služe za prikupljanje pošiljaka te se iz njih organizira distribucija pošiljaka do krajnjeg korisnika. Zbirni centri predstavljaju robno transportne - centre koji posjeduju odgovarajuće skladišne kapacitete kao i transportno - manipulacijska sredstva. Zbirni centri su ujedno vezani uz određene prijevozne pravce, bilo da se radi o izravnim zbirnim pošiljkama ili o prekrcaju zbog daljnjeg okrupnjavanja prijevoznih jedinica, odnosno spajanju pojedinačnih zbirnih pravaca.

Kao što je prikazano na Slici 5 zbirni prijevoz ima tri faze, a to su :

1. Faza prikupljanja
2. Faza transporta
3. Faza distribucije

Slika 5: Faze zbirnog prijevoza

Izvor: Ivanković, Č., Stanković, R., Šafran, M.: Špedicija i logistički procesi, Fakultet prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2010.

Faza prikupljanja (konsolidacije) obuhvaća preuzimanje komadnih pošiljki različitih pošiljatelja i njihovo prikupljanje na jednom mjestu tj. u zbirnom centru. Osim prikupljanja pošiljki, ova faza obuhvaća i svrstavanje komadnih pošiljki prema odredištima, formiranje i otpreme zbirnih pošiljki za određene prijevozne pravce, tj. gravitacijske zone odredišta.

Faza transporta sastoji se od prijevoza pošiljki između dva različita centra odnosno obuhvaća prijevoz zbirne pošiljke od otpremnog do odredišnog zbirnog centra. Zbirni prijevoz pošiljki između glavnih zbirnih centara se u praksi naziva linija ili most. Za takvu vrstu prijevoza značajno je da se radi o prijevozu koji se odvija redovito, prema unaprijed utvrđenom rasporedu bez obzira na količinu prikupljenih pošiljki zbog održavanja rokova isporuke.

Faza distribucije obuhvaća prihvatanje i rastavljanje zbirne pošiljke u određenom zbirnom centru. Osim toga, izvršava se udaljenost dostava robe do krajnjeg primatelja.

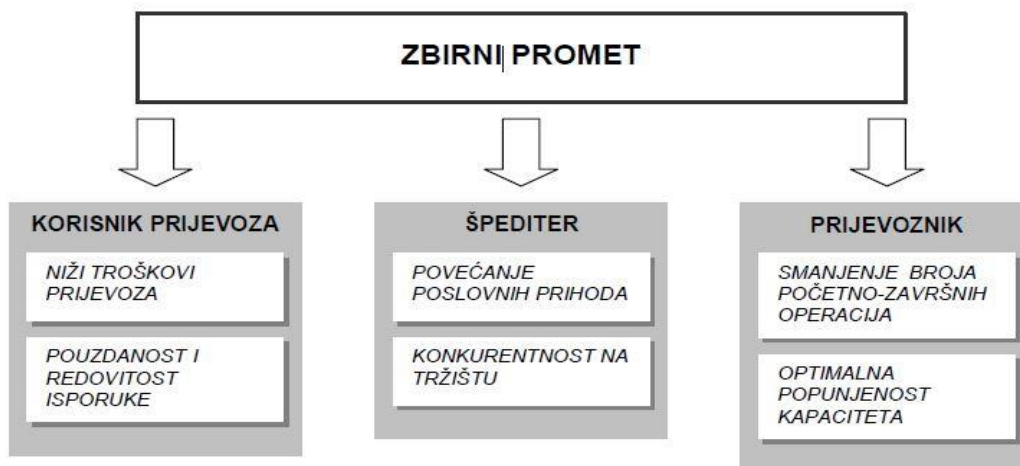
3.3. Prednosti zbirnog prijevoza

Prilikom realizacije zbirnog prijevoza robe potrebna su tri glavna subjekta, a to su pošiljatelj, špediter i prijevoznik. Svaki od ta tri sudionika ima određenu zadaću. Tako pošiljatelj ima zadaću predati pošiljku na prijevoz, špediter ima zadaću robu prihvatiti i organizirati daljnju otpremu dok prijevoznik ima zadaću prevesti robu od jednog mjesta do drugog.

Sudionici zbirnog prijevoza ostvaruju prednosti koje su prikazane na Slici 6. Dvije su osnovne prednosti koje ostvaruje pošiljatelj ili primatelj prilikom korištenja zbirnog prijevoza, a to su niži troškovi prijevoza te veća pouzdanost i redovitost isporuke. Niža cijena prijevoza za pošiljatelja znači smanjenje nepotrebnog skladištenja, smanjenje zaliha te samim time i logističkih troškova.

Prednost špeditera kao organizatora prijevoza je u tome što ima potpunu kontrolu nad pošiljkom tijekom transporta. Osim toga zbirni prijevoz mu omogućuje preuzimanje više pojedinačnih pošiljki s različitih lokacija.

Prednost zbirnog prijevoza za prijevoznika očituje se u smanjenju broja početno-završnih operacija. Druga prednost je optimalna popunjenost kapaciteta. Racionalnije korištenje prijevoznih sredstava dovodi do snižavanja troškova prijevoza, a samim time i do sniženja ukupnih troškova eksploatacije te povećavanja produktivnosti.

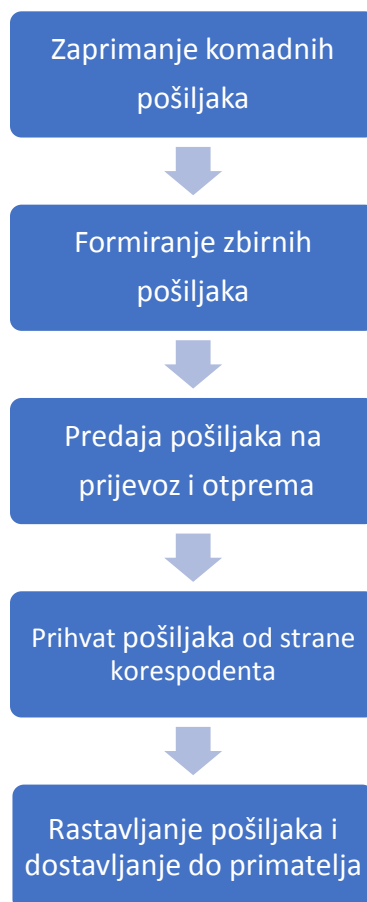
Slika 6: Prednosti zbirnog prometa

Izvor: Ivaković Č., Stanković R. i Šafran M. *Špedicija i logistički poslovi*. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. 2010.

4. Uloga špeditera u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima

Špediter ima veliku ulogu u organizaciji prijevoza robe zbirnim kontejnerima. On predstavlja nositelja prijevoznog procesa te provodi sve radnje vezane za uvoz ili izvoz robe. Poslovi špeditera se razlikuju prilikom uvoza ili izvoza robe.

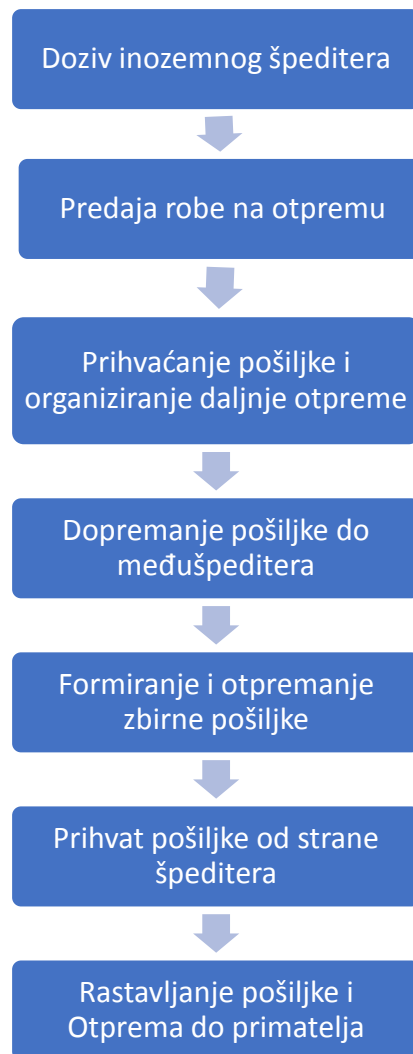
Prilikom izvoza robe, špediter ima zadaću organizirati prihvat i otpremu robe prema primatelju. Špediter zaprima više komadnih pošiljaka od različitih pošiljatelja. Nakon zaprimanja određene količine pošiljaka te razvrstavanja prema mjestu otpreme, formira se zbirna pošiljka. Takvu pošiljku špediter predaje na prijevoz prema svome korespodentu u zemlji prihvata. Korespodent robu zaprima te je nakon rastavljanja na komadnu dostavlja do mjesta primatelja. Tijekom cijelog procesa prijevoza pošiljke, špediter kao organizator prijevoza ima mogućnost pratiti kretanje pošiljke i o tome obavještavati primatelja. Proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom izvoza prikazan ja na Slici 7.

Slika 7: Proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom izvoza

Izvor: Izradio autor

Prilikom uvoza robe, proces prijevoza započinje davanjem doziva inozemnom dobavljaču kako bi on predao robu na daljnju otpremu prema određenom špediteru odnosno korespondentu špeditera u određenoj zemlji. Ako su svi subjekti prijevoza zadovoljni uvjetima tada se sklapa posao. Inozemni špediter preuzima pošiljku od dobavljača te ju skladišti u svome skladištu radi okrupnjivanja tereta. Nakon stvaranja zbirne pošiljke špediter je otprema zbirnim vagonima s ostalom robom prema zemlji primatelja do svojih međušpeditera. Međušpediteru dolaze druge pošiljke iz različitih pravaca za otpremu prema istoj zemlji primatelja. Nakon što međušpediter primi dovoljno pošiljki, formira se zbirna pošiljka koja se prijevoznim jedinicama šalje prema zemlji primatelja. Špediter u zemlji primatelja zaprima zbirnu pošiljku te je u svojem skladištu rastavlja na komadne pošiljke. Takve pošiljke dostavlja do mjesta primatelja. Slika 8 prikazuje proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom uvoza.

Slika 8: Proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom uvoza
Izvor: Izradio autor

5. Prikaz organizacije prijevoza robe zbirnim kontejnerima na primjeru iz prakse

U ovome poglavlju prikazana je organizacija dopreme robe zbirnim kontejnerom na primjeru iz prakse.

Špediter ima nekoliko zadataka u postupku dopreme robe iz inozemstva među kojima se ističu organizacija prijevoza robe i zastupanje u carinskom postupku. Špediter također obavlja poslove vezane uz osiguranje robe ako to zahtijeva uvoznik, ishođenje uvoznih dozvola, angažiranje nadležnih inspeksijskih službi ako roba podliježe nadzoru i davanje bankovnog jamstva za uvozna davanja. Postupak dopreme pošiljke zbirnim kontejnerom prikazan je na Slici 9.

Slika 9: Postupak dopreme zbirne pošiljke

Izvor: https://hr.kuehne-nagel.com/hr_hr/

Proces pružanja usluge prijevoza robe počinje zaprimanjem upita stranke za prijevoz. U primjeru, špediterska tvrtka zaprimila je upit vezano uz dopremu pošiljke od tvrtke koja se bavi autodijelovima. Pošiljka sadrži hidraulične dizalice, hvataljke, gurtne i lanaca. Prevozi se 11 različitih vrsta navedene robe kao što je prikazano na Slici 10.

1 KONT

Company: HANGZHOU RUBY IMP&EXP CO., LTD. Office: Linyuqiao Industrial Park, Fuyuan 1st Road, Xiaoshan, Hangzhou, Zhejiang, China 311250 Telephone: 86 571 82643888 Fax: 86 571 82643886 E-mail: sales@r2lifting.com

INVOICE NO.: Z2BIOC013
ORDER NO.: Z2BIOC013
DATE: MAY, 2016

INVOICE

ORIGINAL
正本

Company	[REDACTED]	装船口岸 From:	Shanghai	
Address	[REDACTED] Zagreb	目的地 To:		
Tel:	[REDACTED]			
Fax:	[REDACTED]	收款人 Pay to:	HANGZHOU RUBY IMP&EXP. CO.LTD	
Attn:	[REDACTED]			
货号 Items	商品名称和规格 Name of commodity & specification FOG	数量 Quantity Unit	单价 Unit price USD \$	总金额 Amount USD \$
1	ZSH-V Lever Block 0.75T 0.75T	10 PC	25	250.00
2	ZSZ-A Chain Block 0.5T, German Style 0.5T	10 PC	18.2	182.00
3	ZSZ-A Chain Block 1T, German Style 1T	10 PC	21.21	212.10
4	ZSZ-A Chain Block 2T, German Style 2T	20 PC	32	640.00
5	ZSZ-A Chain Block 5T, German Style 5T	5 PC	56.25	281.25
6	hydraulic bottle jack 5ton 5ton	50 PC	5.63	281.50
7	hydraulic bottle jack 10ton 10ton	30 PC	7.45	223.50
8	hydraulic bottle jack 16ton 16ton	10 PC	9.75	97.50
9	Floor jack 2ton 2ton	30 PC	10.12	303.60
10	Floor jack 3ton 3ton	15 PC	36	540.00
11	Wire Rope Pulling Hoist 5.4T*20M	10 PC	281.25	2 812.50

Slika 10: Popis robe

Izvor: Ralašić, L.: Poslovi špeditera u dopremi robe s dalekog istoka. Završni rad. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. (2016.)

Špediterska tvrtka s obzirom na zahtjeve klijenta izrađuje ponudu za navedenu uslugu. Prilikom izrade ponude tvrtki je potrebno dostaviti podatke o dimenziji i težini pošiljke, vrsti robe koja se prevozi te udaljenost između mjesta utovara i istovara. S obzirom na dostavljene podatke, špediterska tvrtka se odlučila za zbirni prijevoz jer će tako usluga za korisnika biti najpovoljnija. Ako je tvrtka prihvatila ponuđenu uslugu zbirnog prijevoza, kreće se u izradu detaljne ponude za prijevoz. Korisnik je zatražio i uslugu osiguranja robe od svih rizika. Polica osiguranja sadrži vrijednost osiguranja, relaciju i osigurane rizike, te ostale podatke prikazane na Slici 11.

UVOZNIK: _____
matični/porezni broj, EORI BR.naziv i mjesto.

odgovorna osoba, OIB, telefon, fax, e-mail

PREDMET: Dispozicija za uvoz broj _____

1. Broj ugovora ili narudžbe i datum: _____
2. Prodavatelj: _____
točan naziv i adresa
3. Primatelj: _____
točan naziv i adresa, telefon, fax, odgovorna osoba
4. Vrijednost robe iz računa/ugovora: _____
5. Paritet prema INCOTERMS-u: _____
6. Trgovački naziv robe na stranom i hrvatskom jeziku (vrsta, kakvoća) i tarifni broj iz Carinske tarife: _____
7. Količina robe u jedinici mjere: _____ brutto težina: _____
broj koleta i vrsta: _____ obujam/dimenzija: _____
8. Mjesto carinjenja: _____
9. Vrsta transporta: **I** _____
cestovni, željeznički, pomorski, kombinirani, zbirni, pošta
10. Roba osigurana (da/ne): _____ Relacija: _____ Rizik: _____
osigurana vrijednost _____ osiguravatelj i broj police: _____
11. Datum i mjesto preuzimanja robe: _____
12. Pravilo za utvrđivanje carinske vrijednosti: _____
Da li su kupac i prodavatelj povezani i da li postoje ograničenja za kupca glede raspolaganja robom
13. Zemlja podrijetla: _____ Zemlja uvoza: _____ Zemlja plaćanja: _____
14. Carinske olakšice (oslobađanja, preferencijali...): _____
15. Vrsta carinskog postupka/namjena uvoza: _____
16. Broj i datum nadzorne knjige: _____
17. Carinska garancija (izdavatelj i broj): _____
18. Za pomorsku otpremu: Ukrcavatelj: _____ Luka ukrc.: _____ Odredišna luka: _____
19. Dodatne upute: _____

Opunomoćitelj _____ **opunomoćuje**

(ime i naziv, adresa, EORI br.)

ovlaštenog carinskog otpremnika

da ju zastupa kao izravni zastupnik sukladno članku 18. Stavku 1. Carinskog zakona unije. Ova punomoć vrijedi od dana potpisivanja i sve do ukidanja iste. Napomena: U skladu sa Carinskim zakonom, izravni zastupnik djeluje u ime i za račun druge osobe. U odnosu na carinske deklaracije uvoznik/izvoznik je odgovoran za plaćanje carinskog duga koji proizlazi iz carinske deklaracije. Odgovorna osoba opunomoćitelja je

(Ime i prezime, OIB, radno mjesto)

Mjesto i datum, _____

PRILOZI: račun prodavatelja broj: _____ **Potpis i žig odgovorne osobe:**
prijevozni dokumenti: _____
EUR: _____
ostalo: _____

Slika 12: Dispozicija za uvoz

Izvor: https://www.dpd.com/hr/home/otprema/medunarodna_otprema/dispozicija_izvoz_uvoz/dispozicija_za_izvoz

Zaprimivši dispoziciju, špediter dodjeljuje pošiljci jedinstveni broj pozicije. Nakon dodjeljivanja pozicije špediter pod tim brojem otvara pozicijsku mapu.

U skladu sa zahtjevima korisnika, špediter odabire optimalni prijevozni put te nakon toga radi „opoziv robe“. Opoziv predstavlja upute kako, kada i na koji način otpremiti

robu. Opoziv se piše u više kopija, od kojih se po jedna obavezno dostavlja dobavljaču, špediteru u zemlji dobavljača i komitetu. Zatim špediter kao organizator prijevoza odabire najpovoljnijeg prijevoznika i rezervira potreban teretni prostor za odgovarajući termin ukrcaja.

Nakon što je špediter zaprimio zahtjev za rezervaciju kontejnera, kontaktira agenta brodara s kojim surađuje i za svog klijenta rezervira dio kontejnera, njegovo mjesto na brodu i ugovara prijevoz kontejnera do luke Rijeka. Kad se obave poslovi vezani uz kontejner, špediter dobiva potvrdu od agenta brodara i šalje kupcu *e-mail* poruku s podacima o agent brodaru koji će prevesti robu, kako bi kupac mogao obavijestiti dobavljača tko je zadužen za prijevoz.

Agent u Kini kontaktira dobavljača za informacije o vremenu kad će roba biti spremna kako bi mogao robu uskladištiti u svojim prostorima radi okrupnjavanja komadnih pošiljaka u zbirnu pošiljku. Nakon formiranja zbirne pošiljke i ukrcaja kontejnera na brod izdaje se brodska teretnica. Kao što se može vidjeti na Slici 13 brodska teretnica sadrži podatke o pošiljatelju, primatelju, kontakt osobama, broju i veličini kontejnera te robi koja se prevozi.

BRODSKA
TERETNICA

- PRAČUJE DO RIJKE

 MAERSK LINE		NON-NEGOTIABLE WAYBILL		ICAO: MAEU BL No. 604621123												
Shipper CARGO-PARTNER LOGISTICS CHINA LTD JIANGSU ROAD 6F SUN YOUNG BUILD CHANG NING DISTR 200050		Booking No. 604621123		Export reference Sic Comment 26191361												
Consignee cargo-partner d.o.o. Sarajevo o/b of Belamionix d.o.o. Sarajevo, BIH - 71000 Sarajevo Tel: + 387 33 778 172 Fax: + 387 33 778 171 email: seagen.sjj@cargo-partner.com		This contract is subject to the terms and conditions, including the law & jurisdiction clause and limitation of liability & declared value clauses, of the current Maersk Line bill of Lading (available from the carrier, its agents and at www.maerskline.com), which are applicable with logical amendments (circulate mutatis mutandis). To the extent necessary to enable the Consignee to sue and to be sued under this contract, the Shipper on entering into this contract does so on his own behalf and as agent for and on behalf of the Consignee and warrants that he has the authority to do so. The Shipper shall be entitled to change the Consignee at any time before delivery of the goods provided he gives the Carrier reasonable notice in writing. Delivery will be made to the Consignee or his authorized agent on production of reasonable proof of identity (and, in the case of an agent, reasonable proof of authority) without production of this waybill. The Carrier shall be under no liability whatsoever for misdelivery unless caused by the Carrier's negligence.														
Notify Party (see clause 22) cargo-partner d.o.o. Sarajevo o/b of Belamionix d.o.o. Sarajevo, BIH - 71000 Sarajevo Tel: + 387 33 778 172 Fax: + 387 33 778 171 email: seagen.sjj@cargo-partner.com		Onward inland routing (not part of Carriage as defined in clause 1. For account and risk of Merchant)														
Vessel GRETE MAERSK	Voyage No. 621W	Place of Receipt. Applicable only when document used as Multimodal waybill														
Port of Loading SHANGHAI, CHINA	Port of Discharge Rijeka, Croatia	Place of Delivery. Applicable only when document used as Multimodal Transport B/L. (See clause 1)														
PARTICULARS FURNISHED BY SHIPPER																
Kind of Packages, Description of goods, Marks and Numbers, Container No./Seal No. 1 Container Said to Contain 366 Package 8 4330,05 9,801 TUBULAR MOTOR 8501400000 56 571,2 2,68 DIGITAL BLOOD PRESSURE MONITOR 9018902000 68 836,9 4,51 THERMOMETER 9025199090 1 480 0,273 PAPER CUTTING KNIFE 8208900000 103 2010 3,86 NYLON WEBBING 5806320090 11 6072 9,5 ALLOY STEEL CHAIN 73158200 70 560 1,63 STARTER 85369090 40 1120 4 RIBOFLAVIN 2936230000 6 2701 6,42 WEBBING RING 5806320090 1 440,9 1,5 BEER TOWER 8481909000 1 800 1,4 POWDER COATING 3824909990 1 45 0,48 POWDER COATING EQUIPMENT 8424899990		Weight 19967,050 KGS	Measurement 46,0540 CBM													
Moveur particulars as declared by Shipper, but without responsibility of or representation by Carrier																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Freight & Charges</th> <th>Rate</th> <th>Unit</th> <th>Currency</th> <th>Prepaid</th> <th>Collect</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>					Freight & Charges	Rate	Unit	Currency	Prepaid	Collect						
Freight & Charges	Rate	Unit	Currency	Prepaid	Collect											
Carrier's Receipt. Total number of containers or packages received by Carrier. 1 container		Place of Issue of Waybill Shanghai		Shipped, as far as ascertained by reasonable means of checking, in apparent good order and condition unless otherwise stated herein the total number or quantity of Containers or other packages or units indicated in the box opposite entitled "Carrier's Receipt"												
Shipped on Board Date (Local Time) 2016-05-25		Date Issue of Waybill 2016-06-17		Signed for the Carrier Maersk Line A/S 												
Declared Value Charges (see clause 7.3 of the Maersk Line Bill of Lading) for Declared Value of US\$		This transport document has one or more numbered pages As Appointed														

Slika 13: Brodska teretnica

Izvor: Ralašić, L.: Poslovi špeditera u dopremi robe s dalekog istoka. Završni rad. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. (2016.)

Nakon ukrcanja robe na brod, špediter ima obavezu pratiti pošiljku cijelim putem i o događajima koji se zbivaju s robom tijekom procesa transporta izvještava svog nalogodavca.

Kada brod pristigne u luku Rijeka, lučki špediter dobiva nalog za rastavljanje zbirne pošiljke na komadne. Nakon rastavljanja pošiljke, špediter u luci Rijeka obavlja postupak carinjenja robe, za koji mora pripremiti potrebne dokumente, podnijeti carinsku deklaraciju te platiti carinu. Carinska deklaracija može se vidjeti na Slici 14.

EUROPSKA ZAJEDNICA				1 DEKLARACIJA		A CARINARNICA ODREĐISTA HR030171 RGP JANKOM. I S.ZONA 01.09.2016 11:33:49	
8 Prilazak za primatelja/izvoznika	2 Pošiljatelj/izvoznik SUZHOU EXPO DISPLAY APPLIANCE MANUFACTURE CO. HUAYANG ROAD HUANGDAI, CN Indikator AEO: 0 - NE			3 Obrasci IM A 001 002		4 Tov. listovi MRN 16HR030171U0216878	
	8 Primatelj Bil: HR14138952609			5 Stavke 1		6 Broj koleta 100 ---	
	9 Osoba odgovorna za financijsko poravnanje			10 Prva odr. z.		11 Zemlja trg.	
	14 Deklarant/Zastupnik Bil: HR84596041174			15 Zemlja otpreme/izvoza Kina		16 Zemlja podrijetla Hrvatska	
	16 Identitet i nacionalnost prijevoznog sredstva u dolasku R1561VI			19 KTR 0		20 Uvjeti isporuke EXW SHANGAI	
	21 Identitet i nacionalnost aktivnog prijevoznog sredstva koje prelazi granicu HR USD			22 Valuta i ukupan iznos iz fakture 3.150,00		23 Tečaj valute 6,63171600	
	25 Vrsta pr. na gra.			26 Vrsta pr. u unut.		27 Mjesto istovara	
	29 Carinarnica ulaska HR060178			30 Mjesto robe car.skl.cargo-partner		31 Pakiranje i opis robe	
	32 Oznake i brojevi - kontejner (br.) - broj i vrsta			33 Tarifna oznaka		34 Sif. zem. podr.	
	35 Bruto masa (kg) 1.100,000			36 Prefer.		37 Postupak	
38 Neto masa (kg)			39 Kvota		40 Isprava/prethodni dokument		
41 Posebna mjerna jedinica			42 Vrijednost stavke		43 MV		
44/1 Instrument osiguranja: (J0006) (11002/2013/0412/2/HR84596041174)			Sifra		45 Prilagodavanje		
46 Statistička vrijednost			47 Obracun obnova		48 Odgodeno plaćanje		
49 Oznaka skladišta			Vrsta 800		Osnovica 1.555,67 7.465,15		
50 Glavni oštećenik			Stopa		Iznos 9.020,82		
51 Previd. carinarn. provoza (i zemlje)			Uk. iznos duga: HRK		Uk. iznos sod. jamstva: HRK		
52 Osiguranje ne vrijedi za			Sifra		53 Određena carinarnica (i zemlja)		
54 Mjesto i datum Zagreb, 01.09.2016. Potpis, ime i prezime deklaranta/zastupnika: HR84596041174, Ivica Romić Ivica Romić,			55 Oznaka skladišta		56 Oznaka skladišta		

Status: Deklaracija završena
Datum zadnje izmjene: 01.09.2016.

Ispis elektroničke deklaracije u skladu s čl. 223. Uredbe Komisije 2454/93.

Slika 14: Carinska deklaracija

Izvor: Ralašić, L.: Poslovi špeditera u dopremi robe s dalekog istoka. Završni rad. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. (2016.)

Nakon ocarinjenja robe, roba će biti kamionom dostavljena do skladišta kupca. Na kraju procesa usluge zbirnog prijevoza, prilikom dovoza robe, tvrtka koja je zaprimila robu izdaje potvrdu na kojoj piše s kojim datumom i u kojoj količini je roba zaprimljen.

6. Zaključak

Prijevoz tereta je važan za sve grane industrije kako bi se osigurao kontinuirani tok robe. Važnu ulogu kod organizacije i prijevoza manje količine robe ima zbirni prijevoz koji se sve češće odabire upravo zbog njegove ekonomičnosti.

Prilikom odabira oblika prijevoza osim brzine i sigurnosti prijevoza, važnu ulogu imaju troškovi, koji su kod zbirnog prijevoza znatno manji nego u ostalim prijevoznim granama. Manji troškovi i cijena prijevoza privlače nove korisnike.

Na primjeru prikazanom u ovom radu prikazana je uloga špeditera kao nosioca transportnog procesa prilikom organizacije procesa prijevoza. Glavna zadaća špeditera je organizacija najučinkovitijih, najekonomičnijih i najsigurnijih uvjeta dopreme i otpreme robe. Važno je istaknuti da je zbirna pošiljka sastavljena od više manjih pošiljka, samim time kod zbirnog prijevoza postoji više mjesta za ukrcaj i iskrcaj te je zbog toga potrebna usklađenost između špeditera i ostalih sudionika u pojedinim fazama zbirnog prijevoza.

Literatura

1. Ivanković Č., Stanković R., Šafran M.: *Špedicija i logistički procesi*, Fakultet prometnih znanosti, Zagreb, 2010.
2. Zelenika, R.: *Međunarodna špedicija*, Ekonomski fakultet, Rijeka, 1996.
3. Zelenika, R.: *Temelji logističke špedicije*, Ekonomski fakultet, Rijeka, 2005.
4. Brzak, S.: *Transport, špedicija i osiguranje*, Zagreb, 2002.
5. Ralašić, L.: Poslovi špeditera u dopremi robe s dalekog istoka. Završni rad. Zagreb: Fakultet prometnih znanosti. (2016.)
6. URL: <http://optimarisk.hr/osiguranje-robe-u-prijevozu> (pristupljeno: travanj 2018.)
7. URL: https://www.dpd.com/hr/home/otprema/medunarodna_otprema/dispozicija_i_zvozuvoz (pristupljeno: travanj 2018.)
8. URL: <https://simunicprometweb.files.wordpress.com/2015/06/primjer-pounjavanja-cmr-vozac48di-za-oglasnu-ploc48du.png> (pristupljeno: travanj 2018.)
9. URL: <http://www.globelink-croatia.com/zbirni-transport> (pristupljeno: travanj 2018.)
10. URL: <https://www.overseas.hr/mala-skola-spedicije-i-carinjenja> (pristupljeno: travanj 2018.)
11. URL: <https://www.slideshare.net/milenaboogey/havarije-kontejnerskih-brodova> (pristupljeno: travanj 2018.)
12. URL: <https://www.slideshare.net/HarisLigata/kargo-osiguranje> (pristupljeno: travanj 2018.)
13. URL: <https://www.gw-world.com/hr/tvrtka/o-nama/povijest/> (pristupljeno: travanj 2018.)

Popis slika

Slika 1: Dispozicija za izvoz	8
Slika 2: Podjela rizika	11
Slika 3: Havarija broda	15
Slika 4: Zbirna pošiljka	16
Slika 5: Faze zbirnog prijevoza	18
Slika 6: Prednosti zbirnog prometa	19
Slika 7: Proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom izvoza.....	20
Slika 8: Proces organizacije zbirne dopreme robe prilikom uvoza	21
Slika 9: Postupak dopreme zbirne pošiljke.....	22
Slika 10: Popis robe	23
Slika 11: Polica osiguranja.....	24
Slika 12: Dispozicija za uvoz.....	25
Slika 13: Brodska teretnica	27
Slika 14: Carinska deklaracija	28

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet prometnih znanosti
10000 Zagreb
Vukelićeva 4

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI I SUGLASNOST

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad
(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Svojim potpisom potvrđujem i dajem suglasnost za javnu objavu završnog/diplomskog rada pod naslovom PRIKAZ POSLOVA ŠPEDICIJE U ORGANIZACIJI PRIJEVOZA ROBE ZBIRNIM KONTEJNERIMA na mrežnim stranicama i repozitoriju Fakulteta prometnih znanosti, Digitalnom akademskom repozitoriju (DAR) pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Student/ica:

U Zagrebu, 6.9.2018.

(potpis)